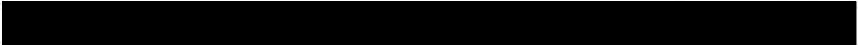
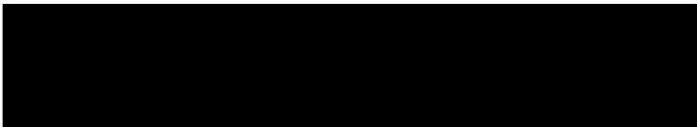
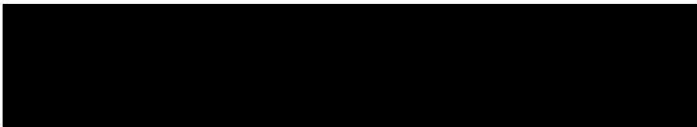

Fővárosi Törvényszék Munkaügyi Kollégiuma
20.M.70.796/2024/6.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: III/ 03540 - 0 / 2024		
Érkezett: 2024 NOV 12.		
Érkezés módja		
☐ POSTÁN	☐ @	☐ EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: 1	Kezelőiroda:

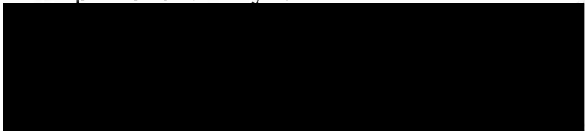
Jegyzőkönyv
nyilvánosan tartott tárgyalásról

Felperes:
Alperes:
Per tárgya: közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszüntetése
jogkövetkezményei
A tárgyalás helye:
Ideje:

Jelen vannak:

dr. Sívó-Darás Orsolya
tanács elnöke

Felperes: személyesen

Diktafon jegyzőkönyvvezető

A tanács elnöke a perfelvételi tárgyalás megnyitását követően megállapítja, hogy a felek szabályszerű idézésre megjelentek.

[...]

Ezt követően a bíróság halk tanácskozásban meghozta, a tanács elnöke nyilvánosan kihirdette az alábbi

V É G Z É S T

A bíróság az eljárást felfüggeszti és kezdeményezi az Alkotmánybíróságnál a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 10/F. § (2) bekezdés első mondata azon részének, amely szerint”...valamint a vele közös háztartásban élő hozzátartozójának...”, a 10/F. § (3) bekezdés b) pontját, a 10/F. § (7) bekezdés a) pontja azon részének, amely szerint”...továbbá a vele közös háztartásban élő hozzátartozóról...”, 188/F. § (2) bekezdés c) pontja, az I. melléklet II. pontja, a 2. melléklet III. pontja és a 3. melléklet alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését, valamint az alaptörvény-ellenes jogszabály konkrét ügyben történő alkalmazásának kizárását.

A végzés ellen külön fellebbezésnek nincs helye.

INDÍTVÁNY

I. A bírói kezdeményezés szempontjából releváns tényállás

Felperes 2001. óta dolgozik gyermekekkel, alperesnél, illetve jogelődjénél 2007. december 3. napjától áll fenn közalkalmazotti jogviszonya; 2016. december 13. napján került áthelyezésre alperesi intézménybe.

2024. június 16. napján került kihirdetésre és 2024. július 1. napján lépett hatályba a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XXX. törvény, amely módosította a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényt (Gyvtv.); a törvény kiegészült – egyebek mellett - a 10/C. §, 10/D. §, 10/E. §, 10/F. §, 10/G. §, 10/H. §, 188/F. §-sal, valamint az 1., 2. és 3. melléklettel.

A gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XXX. törvény a gyermekvédelmi rendszer működésének ellenőrzését elősegítő intézkedéseket vezetett be, e-mellett szigorúbb alkalmazási feltételeknek (pszichológiai alkalmassági vizsgálat, kifogástalan életvitel ellenőrzése és megbízhatósági vizsgálat) kell megfelelniük a gyermekvédelmi intézmények vezetőinek, valamint szakmai munkakörben foglalkoztatottjainak. Az alkalmasság egyik feltétele a kifogástalan életvitel. A pályázó életvitelét a foglalkoztatását megelőzően ellenőrizni kell, a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatott életvitelét a foglalkoztatásra irányuló jogviszony fennállásának időtartama alatt évente legfeljebb egy alkalommal soron kívül ellenőrizni lehet. A kifogástalan életvitel ellenőrzésével kapcsolatos garanciákat és adatkezelési szabályokat is rögzíti; a gyermekvédelmi foglalkoztatottak kifogástalan életvitel-ellenőrzését a Nemzeti Védelmi Szolgálat a Kormány rendeletében a kifogástalan életvitel-ellenőrzés végrehajtására vonatkozóan megállapított szabályok szerint végzi el. Szigorú jogkövetkezményt állapít meg abban az esetben, ha a jogviszonyban álló nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének, jogviszonyát azonnali hatállyal meg kell szüntetni, végkielégítésre pedig – a jogszabályi felételek hiányában – nem lesz jogosult.

Ugyanilyen szigorú szankcióval sújtja a Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdés c) pontja a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatottat, amennyiben a felhívásától számított 30 (elháríthatatlan akadályoztatás esetén 45) napon belül nem tesz eleget a 2. és 3. melléklet szerinti nyilatkozatok benyújtására vonatkozó kötelezettségének.

2024. július 10. napján alperes nyilatkozattételre hívta fel felperest a Gyvtv. 10/C. § b) pontja alapján; felperes a nyilatkozat kitöltését és benyújtását megtagadta.

2024. augusztus 9. napján alperes azonnali hatállyal megszüntette felperes közalkalmazotti jogviszonyát a Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdés c) pontjára történő hivatkozással; végkielégítés megállapításának és kifizetésének mellőzésével.

Felperes keresetlevelet nyújtott be az alperes sérelmezett intézkedésével szemben, amelyben jogviszonya jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeként elsődlegesen eredeti munkakörébe történő visszahelyezését, másodlagosan 5 havi távolléti díj és 10 havi végkielégítésnek megfelelő összeg és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Felperes keresetlevelében indítványozta továbbá, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (Abtv.) 25. §, egyben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján – a jelen peres eljárás felfüggesztése mellett – a bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását. Indítványával összefüggésben megjelölte a Gyvt. 10/C. § b) pontját, 10/E. §-át, 10/F. § (3) bekezdését, valamint (6)-(7) bekezdéseit, 10/G. § (1) bekezdését, 188/F. § (2) bekezdés c) pontját, továbbá a Gyvt. 2. sz. melléklet VII. pontját és 3. sz. mellékletét, mint amelyek sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését (magánszféra védelme), XII. cikk (1) bekezdését (munkához való jog) és B) cikkét (jogállamiság).

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte azzal az indokolással, hogy nem vitatottan felperes megtagadta a kérdéses nyilatkozat aláírását, annak jogkövetkezményeivel tisztában volt; a jogszabály pedig nem ad mérlegelési jogot a munkáltatónak, ilyen esetben azonnali hatállyal, végkielégítés megfizetése nélkül kell megszüntetnie a közalkalmazott jogviszonyát. Figyelemmel azonban arra, hogy a jogviszony megszüntetésére nem a Kjt. alapján került sor, álláspontja szerint nem alkalmazható a Kjt. 33/A. § (2) bekezdése, valamint az MK 95. számú állásfoglalás sem.

II. A támadott jogszabályhelyek alaptörvény-ellenessége

II.1. Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdés c) pont

A fentiek alapján a bíróságnak az előtte folyamatban lévő eljárásban abban a kérdésben kell döntést hoznia, hogy a felperes közalkalmazotti jogviszonya jogszerűen került-e megszüntetésre a Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdés c) pontja alapján.

A Gyvtv. 10/C. §-a szerint a gyermekvédelmi intézményben vezetőként és szakmai munkakörben foglalkoztatottként az a személy nevezhető ki, ilyen munkakör ellátásával az a személy bízható meg, foglalkoztatásra irányuló jogviszony azzal létesíthető, akinek alkalmasságáról a kinevezési, megbízási, munkáltatói jogkör gyakorlója meggyőződik E célból a munkáltatói jogkör gyakorlója intézkedik a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatottnak és a gyermekvédelmi intézményben lévő munkakör betöltésére kiválasztott személynek (pályázó) – egyebek mellett - a 10/E–10/H. § szerinti kifogástalan életvitel ellenőrzésben való részvételéről.

A fenti jogszabály rendelkezés tehát alkalmazási feltételül szabja a gyermekvédelmi intézményben vezetőként és szakmai munkakörben foglalkoztatandó pályázók részére – egyebek mellett - a kifogástalan életvitel ellenőrzésében való részvételt és hozzájárulást.

Ugyanígy a már foglalkoztatási jogviszonyban állók esetében továbbfoglalkoztatási feltételként rendelkezik a Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdése a 2. és 3. melléklet szerinti nyilatkozat benyújtásáról; annak elmulasztása esetére pedig a jogviszony – végkielégítés mellőzésével történő – azonnali hatályú megszüntetéséről.

A foglalkoztatási jogviszonyokat rendező jogszabályok, így különösen a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 78. § (1) bekezdése és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) 33/A. § (1) bekezdése azonos szövegezéssel rendelkezik a jogviszony azonnali hatállyal történő megszüntetésének jogszabályi lehetőségéről: a) a jogviszonyból eredő lényeges kötelezettség szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben való megszegése, vagy b) olyan magatartást tanúsítása, amely a jogviszony fenntartását lehetetlenné teszi.

Figyelemmel arra, hogy az azonnali hatályú jogviszony megszüntetés a legsúlyosabb munkajogi szankció, ezért annak joga kizárólag az irányadó jogszabályi rendelkezések keretei között gyakorolható.

A munkajogi szabályok lehetőséget adnak a munkáltató részére különböző alkalmazási feltételek megjelölésére és megkövetelésére, hovatovább a már alkalmazásban álló munkavállalóikkal szemben is támaszthatnak többlet feltételt a munkajogi alapelvek tiszteletben tartása mellett. Fennálló jogviszony esetében azonban a többlet feltétel teljesítésének elmulasztása vagy annak visszautasítása - a hosszú ideje érvényesülő ítélkezési gyakorlat szerint - nem képezheti azonnali hatályú felmondás tárgyát; ez a megszüntetési indok ugyanis - a jogalkalmazás megítélése szerint - a munkáltató működési körében felmerült ok egyik alfaja.

A munkáltató bár alappal igényelhetne jelen esetben a közalkalmazott részvételét a kifogástalan életvitel ellenőrzésében, azonban a felperes ezt megtagadó magatartása a munkáltató működésével összefüggő oknak minősül, hiszen a munkáltató számára írta elő jogszabályi rendelkezés azt, hogy gyermekvédelmi intézményben vezetőként és szakmai munkakörben kizárólag kifogástalan életvitelű közalkalmazottakat foglalkoztathat. A munkajogi szabályok és az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint a felperes ezen nyilatkozat benyújtását megtagadó magatartása sem a jogviszonyból eredő lényeges kötelezettség szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben való megszegése, sem olyan magatartást tanúsítása, amely a jogviszony fenntartását lehetetlenné teszi, továbbá nem is a munkavállaló munkaviszonnyal kapcsolatos magatartásával, képességével összefüggő ok, hanem a munkáltató működésével összefüggő oknak minősül. Mint ilyen jogkövetkezménye pedig kizárólag felmondás, felmentés lehet.

A bíróság megítélése szerint tehát normakollízió áll fenn az Mt. 78. § (1) bekezdése, a Kjt. 33/A. §-a és a Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdés c) pontja között, amely sérti a jogbiztonság alapelvét, tekintettel arra, hogy az azonos szinten álló jogszabályok között bírói jogértelmezéssel feloldhatatlan ellentmondás feszül.

Az indítvány alapjául szolgáló per felperesének közalkalmazotti jogviszonya továbbá a reá irányadó nyugdíjkorhatár betöltését megelőző öt éven belül került megszüntetésre, amely vonatkozásában felmentés esetén – a Kjt. 38. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó – Mt. 66. § (4) és (5) bekezdései szerint a munkáltató a jogviszonyt a munkavállaló munkaviszonnyal kapcsolatos magatartásával indokolt felmondással a 78. § (1) bekezdésében meghatározott okból szüntetheti meg. A (4) bekezdésben meghatározott munkavállaló munkaviszonya a munkavállaló képességével vagy a munkáltató működésével összefüggő okból akkor szüntethető meg, ha a munkáltatónál a 45. § (3) bekezdése szerinti munkahelyen nincs a munkavállaló által betöltött munkakörhöz szükséges képességnek, végzettségnek, gyakorlatnak megfelelő betöltetlen másik munkakör vagy a munkavállaló az e munkakörben való foglalkoztatásra irányuló ajánlatot elutasítja. A bíróság megítélése szerint a Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdés c) pontja kiüresíti ezen felmondási védelmet, egyben védtelenné teszi a munkavállalót a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző öt éven belüli jogviszony megszüntetésével szemben a munkáltató működési körével összefüggő indok esetén.

A támadott Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdés c) pontja: „*A Módtv3.-mal megállapított 10/C–10/H. §-t a Módtv3. hatálybalépésének napján a Módtv3.-mal megállapított 10/C. § szerinti foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban állókra is alkalmazni kell azzal, hogy ha a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatott a b) pont szerinti kötelezettségének nem tesz eleget, foglalkoztatásra irányuló jogviszonyát azonnali hatállyal meg kell szüntetni; a foglalkoztatási jogviszony*

e jogcímen történő megszüntetése esetén végkielégítés nem jár...

A bíróság megítélése szerint a fenti jogszabályi rendelkezés sérti Magyarország Alaptörvénye B. cikk (1) bekezdését, a jogállamiság és jogbiztonság követelményét az alábbiakra tekintettel.

Alaptörvény B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

Következetes az alkotmánybíróági gyakorlat abban a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatályba léptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell. Jelen esetben a Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdését a folyamatban lévő foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban állókra is alkalmazni kell.

Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette, hogy önmagában az, hogy kifejezetten hosszútávra létrejövő jogviszonyok – mint az indítvánnyal is érintett, határozatlan időtartamra létrejött közalkalmazotti jogviszony is – esetében jogszabályváltozás történik, alaptörvényellenességet nem okoz. A bíróság megítélése szerint azonban a módosított jogszabályi rendelkezés lényegesen terhesebbé tette a felperesre irányadó alkalmazási feltételeket, továbbá azok esetleges megtagadása esetére – a korábbiaktól eltérően és súlyos hátrányt kilátásba helyezve – a legszigorúbb munkajogi szankció alkalmazását írta elő az alperes számára. Tette mindezt úgy a jogalkotó, hogy nem magánfelek közötti jogviszonyba avatkozott be, hanem olyan közalkalmazotti jogviszonyban zárta ki a végkielégítés megfizetésének lehetőségét, amely jogviszonyban – és esetlegesen peres félként – végső soron az állam a másik fél. Ebből következően a jogalkotó nem csupán súlyosan hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú szabályozást alkotott, hanem a saját szempontjából kedvezőbb helyzetet teremtett a végkielégítés megfizetésének kizárásával.

A bíróság kiemeli az Alkotmánybíróság azon útmutatását, amely szerint abban az esetben sérül a jogállamiság alkotmányos alapértékből fakadó jogbiztonság követelménye, ha az ellentétes tartalmú törvényi rendelkezések között fennálló kollízió jogalkalmazói jogértelmezéssel a jogbiztonság sérelme nélkül nem oldható fel. (ABH 2001, 231, 235)

II.2. Gyvtv. 10/F. § (2) bekezdés első mondata azon részének, amely szerint”...valamint a vele közös háztartásban élő hozzátartozójának...”, a 10/F. § (3) bekezdés b) pontját, a 10/F. § (7) bekezdés a) pontja azon részének, amely szerint”...továbbá a vele közös háztartásban élő hozzátartozóról...”, az I. melléklet II. pontja, a 2. melléklet III. pontja és a 3. melléklet

A támadott jogszabályi rendelkezések:

*Gyvtv. 10/F. § (2) bekezdés A pályázó és a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatott 1. mellékletben meghatározott személyes és bűnügyi adatait, **valamint a vele közös háztartásban élő hozzátartozójának** a bűnügyi nyilvántartásban kezelt adatait a kifogástalan életvitel ellenőrzését végző szerv a kifogástalan életvitel ellenőrzés céljából megismerheti, ennek tényét a pályázó, a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatott és a hozzátartozó írásban tudomásul veszi.*

10/F. § (3) Gyermekvédelmi intézményben az foglalkoztatható,
b) aki csatolja a vele közös háztartásban élő hozzátartozójának a 3. melléklet szerinti nyilatkozatát,

10/F. § (7) A kifogástalan életvitelt ellenőrző szerv annak ellenőrzése érdekében, hogy a (4) bekezdésben foglalt, az életvitel kifogásolhatóságát megalapozó körülmények fennállnak-e, a kifogástalan életvitel ellenőrzése során

a) adatot igényelhet a pályázóról, a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatottról, **továbbá a vele közös háztartásban élő hozzátartozóról** a bünyügyi nyilvántartó szerv által kezelt nyilvántartásokból,

1. melléklet II.

Közös háztartásban élő hozzátartozók adatai

1. közös háztartásban élő házastárs, élettárs

1.1. neve, születési neve,

1.2. lakcíme,

1.3. társadalombiztosítási azonosító jele,

1.4. adóazonosító jele.

2. közös háztartásban élő gyermekek

2.1. neve,

2.2. születési helye, ideje,

2.3. anyja születési neve,

2.4. eltartás kezdete,

2.5. lakcíme,

2.6. társadalombiztosítási azonosító jele,

2.7. adóazonosító jele.

3. közös háztartásban élő egyéb hozzátartozó

3.1. neve, születési neve,

3.2. lakcíme,

3.3. társadalombiztosítási azonosító jele,

3.4. adóazonosító jele.

2. melléklet III.

A pályázóval, a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatottal közös háztartásban élő hozzátartozók adatai

1. Neve:

1.1. Kapcsolat jellege (rokonsági foka):

1.2. Együttélés kezdete:

2. Neve:

2.1. Kapcsolat jellege (rokonsági foka):

2.2. Együttélés kezdete:

3. Neve:

3.1. Kapcsolat jellege (rokonsági foka):

3.2. Együttélés kezdete:

4. Neve:

4.1. Kapcsolat jellege (rokonsági foka):

4.2. Együttélés kezdete:

5. Neve:

5.1. Kapcsolat jellege (rokonsági foka):

5.2. Együttélés kezdete:

3. melléklet

A kifogástalan életvitel ellenőrzéssel érintett személlyel közös háztartásban élő nagykorú hozzátartozó nyilatkozata

Alulírott (név, születési hely és idő, anyja születési neve) tájékoztattak arról, hogy a velem közös háztartásban élő hozzátartozóm kifogástalan életvitel-ellenőrzése személyemet is érintheti, amelynek keretén belül az ellenőrzését végző szerv a bünyügyi nyilvántartásból rám vonatkozóan is adatot igényelhet. Tudomásul veszem, hogy a kifogástalan életvitel ellenőrzését végző szerv ezen adatokat megismerheti.

(Kelt, dátum)

..... aláírás, lakcím

A bíróság megítélése szerint a fenti jogszabályi rendelkezések sértik Magyarország Alaptörvénye VI. cikk (1) bekezdés első fordulatát az alábbiakra tekintettel.

Alaptörvény VI. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. [...]

A szükségesség-arányosság alkotmányos mércéje

Alaptörvény I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az Alaptörvény fenti rendelkezése és az Alkotmánybíróság gyakorlatában kimunkált szükségesség-arányosság teszt alapján a felperesnek az Alaptörvényben biztosított magánszférához való jogát érintő korlátozás abban az esetben felel meg az Alaptörvénynek, ha másik alapvető jog vagy szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el, tehát a korlátozás feltétlenül, vagyis elkerülhetetlenül szükséges valamely alapvető jog érvényesülése vagy alkotmányos érték védelme érdekében. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához ezen túlmenően szükséges az is, hogy a korlátozás megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban legyenek egymással. A jogalkotó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, és nem szabad érintenie az alapjog lényeges tartalmát (879/B/1992. AB határozat; ABH 1996, 397, 401.; 3/2014. (I. 21.) AB határozat [61])

Az Alkotmánybíróság gyakorlatából fakadóan az első lépcsőben az elérni kívánt, legitim cél beazonosítása szükséges, amelyhez a bíróság a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2024. évi XXX. törvény 8. §-ához fűzött indokolásából indult ki. „Magyarország Alaptörvénye deklarálja, hogy „Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.”

A törvényjavaslat az állami, egyházi és nem állami gyermekotthont működtető intézmény, a gyermekotthon, a nevelőszülői hálózat, valamint a javítóintézet (továbbiakban együtt: gyermekvédelmi intézmények) vezetője, valamint szakmai munkakörben foglalkoztatottja (a továbbiakban együtt: foglalkoztatott) tekintetében pszichológiai vizsgálatot és kifogástalan életvitel ellenőrzést ír elő. A pszichológiai alkalmassági vizsgálat az állami, nem állami (civil)

és egyházi fenntartású gyermekvédelmi intézmények foglalkoztatottjai tekintetében a belügyminiszter által jóváhagyott pszichológiai alkalmasságvizsgálati szakmai protokoll alapján történik. Szintén a belügyminiszter határozza meg a gyermekvédelmi intézményvezetőktől elvárt vezetői kompetenciákat.

Az alkalmasság további feltétele a kifogástalan életvitel. A pályázó életvitelét a foglalkoztatását megelőzően ellenőrizni kell, a gyermekvédelmi intézményben foglalkoztatott életvitelét a foglalkoztatásra irányuló jogviszony fennállásának időtartama alatt évente legfeljebb egy alkalommal soron kívül ellenőrizni lehet. Soron kívüli ellenőrzésére akkor kerül sor, ha a munkáltatói jogkör gyakorlójának tudomására jutott információkból a kifogásolható életvitelre alapos okkal lehet következtetni. A javaslat a kifogástalan életvitel ellenőrzésével kapcsolatos garanciákat és adatkezelési szabályokat is rögzíti. A javaslat egyértelművé teszi, hogy a gyermekvédelmi foglalkoztatottak kifogástalan életvitel-ellenőrzését a Nemzeti Védelmi Szolgálat a Kormány rendeletében a kifogástalan életvitel-ellenőrzés végrehajtására vonatkozóan megállapított szabályok szerint végzi el. A javaslat szigorú jogkövetkezményt állapít meg: abban az esetben, ha a jogviszonyban álló nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének, jogviszonyát azonnali hatállyal meg kell szüntetni, végkielégítésre pedig – a jogszabályi felételek hiányában – nem lesz jogosult.”

A jogalkotó tehát maga nevesítette azt az alapvető jogot, alkotmányos célt vagy értéket, azaz a gyermekek jogát a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz, amely szembeállítható a felperes által elszenvedett alapjogi sérelmekkel. Ebből következően az alapjogi korlátozás – a gyermekvédelmi intézményben munkát végzők esetében – a teszt első lépcsőfokának megfelel; a gyermekek mindenek felett álló érdeke az az alkotmányos érték, amelyre tekintettel a gyermekvédelem területén munkát végzők egyes alapjoga korlátozható.

A bíróság megítélése szerint a fenti alkotmányos cél érdekében a közvetlenül a gyermekekkel kapcsolatban álló és velük érintkező, a gyermekvédelmi intézményekben foglalkoztatott személyek vonatkozásában a magánszféra tiszteletben tartását biztosító alapjog korlátozható.

A gyermekvédelmi intézményekben dolgozó személyekkel egy háztartásban élő (nagykorú) hozzátartozók esetében azonban a közvetlenül elérni kívánt cél a hozzátartozójuk, azaz a gyermekvédelmi intézményben munkát végző személy munkaköri alkalmasságáról való meggyőződés. A hozzátartozók ugyanis nem állnak kapcsolatban, nem érintkeznek a gyermekekkel, mint védendő csoport tagjaival sem közvetlen, sem pedig közvetett módon. A hozzátartozók életkörülményei, életvitele, munkája, szokásai semmiféle összefüggésben nem áll és semmiféle hatást, befolyást nem gyakorol a gyermekek alapvető jogaira. Ebből következően a bíróság megítélése szerint a hozzátartozók vonatkozásában nem áll fenn olyan legitim, alkotmányos cél, amelynek érdekében a hozzátartozók magánélet tiszteletben tartásának alapjoga bármilyen mértékben is korlátozható lenne.

Az Alkotmánybíróság a 32/2013. (XI. 22.) AB határozatában ugyanis rámutatott, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése többlettartalommal bír az Alkotmány 59. § (1) bekezdéséhez képest, és átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét. A magánszféra lényege tekintetében azonban továbbra is fenntarthatónak látta az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatában megfogalmazott megállapítását, amely szerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [36/2005. (X. 5.) AB határozat]. Kimondta továbbá, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánszférához való jog különösen szoros kapcsolatban áll az emberi méltósághoz való joggal. Ennek egyik eleme, hogy az

Alaptörvény II. cikke alapozza meg a magánszféra azon érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, és amely egyben az emberi méltóság alapja. Ez azonban nem jelenti, hogy a magánszféra védelme az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára szűkülne le, hanem az kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). {32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [82]–[84]}.

Az Alkotmánybíróság a 3210/2020. (VI.19.) AB határozatában továbbá úgy foglalt állást, hogy a magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel [ABH 1991, 40, 44–57]. A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel.» (Indokolás [26])

Amellett, hogy a bíróság megítélése szerint a hozzátartozók vonatkozásában nem jelölhető meg alkotmányos cél az alapjoguk korlátozása érdekében, a szükségesség-arányosság körében az alábbiakat emeli ki.

A szükségesség, azaz a feltétlenül szükséges mérték azt jelenti, hogy a legitim cél más módon nem érhető el, tehát a korlátozás feltétlenül, vagyis elkerülhetetlenül szükséges. A gyermekek jogainak mindenek felett álló védelme, mint védendő alkotmányos érdek érvényesítése érdekében bizonyosan nem elkerülhetetlenül szükséges a velük semmiféle kapcsolatban nem álló, gyermekvédelmi intézményben munkát nem végző, a gyermekek életére semmilyen befolyással nem rendelkező személyek alapjogának korlátozása. Rögzíti továbbá a bíróság, hogy a gyermekvédelmi intézményben munkát végzők alkalmassága megállapítására, illetve alkalmatlanságuk kiszűrésére teljességgel alkalmatlan a velük egy háztartásban élő, nagykorú hozzátartozóról való, a magánélet tiszteletben tartása sérelmével járó, korlátlan információgyűjtés. A hozzátartozók életvitele, képzettsége, munkavégzési helye, szokásai ugyanis semmiféle összefüggésben nem állnak a gyermekvédelmi intézetben foglalkoztatottak munkaköri alkalmasságával.

Az arányosság keretében az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az vizsgálendő, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, azaz a korlátozás nem haladhatja meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván. Az arányosság vizsgálata körében tehát a beavatkozás súlyát – az okozott alapjog-sérelmet – kell összevetnie az elérni kívánt cél fontosságával.

A bíróság megítélése szerint a gyermekvédelmi intézményben munkát végző személy

kifogástalan életvitelének megállapításához a hozzátartozójáról a bünygyi nyilvántartásban kezelt adataihoz való hozzáférés, továbbá a hozzátartozó életvitelének ellenőrzését is érintő vizsgálatban való részvétel és az ezek során korlátlanul megszerezhető információgyűjtés bizonyosan nem minősül a legenyhébb, a magánszférába történő beavatkozásnak, hovatovább éppen a legsúlyosabb beavatkozásnak minősül.

Összegezve, a bíróság meglátása szerint elsődlegesen hiányzik a legitim, alkotmányos cél a hozzátartozók vonatkozásában, másodlagosan pedig a támadott jogszabályi rendelkezések jóval túlmutatnak a szükségesség-arányosság mértékén, valamint az elérni kívánt cél - azaz a gyermekvédelmi intézményben munkát végzők alkalmassága megállapítása - megvalósítására sem alkalmasak.

A Gyvtv. 188/F. § (2) bekezdés c) pontjával összefüggésben pedig a közalkalmazotti jogviszonyban állt felperes esetében sérül a jogállamiság alkotmányos alapértékből fakadó jogbiztonság követelménye, figyelemmel arra, hogy jogalkalmazói jogértelmezéssel fel nem oldható normakollízió áll fenn a Kjt. 33/A. §-ával.

Mindezekre tekintettel a bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 126. § (1) bekezdés b) pontja alapján az eljárást felfüggesztette és a Pp. 131. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróságnál a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 10/F. § (2) bekezdés első mondata azon részének, amely szerint "...valamint a vele közös háztartásban élő hozzátartozójának...", a 10/F. § (3) bekezdés b) pontját, a 10/F. § (7) bekezdés a) pontja azon részének, amely szerint "...továbbá a vele közös háztartásban élő hozzátartozóról...", 188/F. § (2) bekezdés c) pontja, az I. melléklet II. pontja, a 2. melléklet III. pontja és a 3. melléklet alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését, valamint az alaptörvény-ellenes jogszabály konkrét ügyben történő alkalmazásának kizárását.

A bírói kezdeményezés elbírálására az Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés b) pontja biztosítja, míg a bíróság indítványozási jogosultságát az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapozza meg.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét Pp 128.§ (5) bekezdése zárja ki.

Tárgyalás befejezve, jegyzőkönyv lezárva 11:30 órakor.

k.m.f

dr. Sívó-Darás Orsolya s. k.
tanács elnöke

A kiadmány hitelesít:

